



Pétur Mikkel Jónasson

18.5.1920 – 1.10.2020



Mindeord af Tom Fenchel

Pétur blev født og voksede op i Reykjavík. På den tid hvor han havde gennemført gymnasiet, fandtes der endnu ikke noget universitet på Island og studenter, der ønskede en universitetsuddannelse, måtte derfor udenlands, og det betød først og fremmest til København. Her ankom Pétur i september 1939, og efter Danmarks besættelse i 1940 valgte han at fortsætte sine studier i Danmark, og senere under besættelsen var han indtil befrielsen i 1945 udelukket fra at besøge eller vende tilbage til Island. Han studerede biologi og blev som specialestudent tilknyttet Københavns Universitets Ferskvandsbiologisk Laboratorium, der dengang, og indtil for relativt nyligt, var beliggende ved Slotsøen i Hillerød. Her blev han først tilknyttet en undersøgelse af livet i Suseåen. Efter han havde opnået en kandidatgrad, blev han ansat på laboratoriet i 1957 og udnævnt til professor i ferskvandsbiologi 1979.

Efter afslutningen af Suseå-projektet koncentrerede hans forskning sig specielt om dyrelivet og de økologiske forhold i søer - i første omgang med studiet af Esrum Sø ("Danmarks største ferskvandsbassin" som han en gang benævnte den), og disse studier var basis for hans disputats (1972). Et tema, der var gennemgående i Péturs forskning, var iltforholdene i dybere dele af søer og effekten på søbundens dyreliv. I søer af en vis dybde er vandsøjlen lagdelt, fordi en temperaturgradient stabiliserer vandsøjlen, og i de dybere dele af søer er vandet derfor iltfattigt eller eventuelt helt iltfrit, hvilket igen påvirker dyrelivet på søbunden. Studiet af disse forhold gav sig bl.a.

udslag i en afhandling om bentiske dyrs tilpasninger til iltforholdene.

Efter Suseåen og Esrum Sø-undersøgelserne koncentrerede Pétur sig om studiet af to arktiske islandske søer: Thingvallavatn og Mývatn. Projektet involverede norske og svenske kolleger og fra Danmark Claus Lindegaard Petersen. Det omfattede mange sider inklusive økologiske og biogeografiske aspekter, og samlet set repræsenterer det et ganske monumentalt arbejde. Pétur var i den forbindelse optaget af det forhold, at Island geologisk set er en del af den Midtatlantiske Ryg og dermed også de processer, der skabte de islandske søbassiner. Endelig var han stærkt engageret i naturbeskyttelse på Island specielt vedrørende området omkring de to søer og var i den sammenhæng en kendt offentlig person på Island. Dette gav sig også udslag i at, da Islands præsident Vigdis Finnborgadóttir besøgte Danmark, inviterede Pétur hende med som gæst til et af Videnskabernes Selskabs møder. Alt i alt følte han, at han havde borgerskab både på Island og i Danmark. Han har givet væsentlige bidrag til ferskvandsbiologien i Danmark og internationalt. Pétur var gift med Dóra Kristin Jónasson og de fik døtrene Kristin og Magrét.

Ære være hans minde.